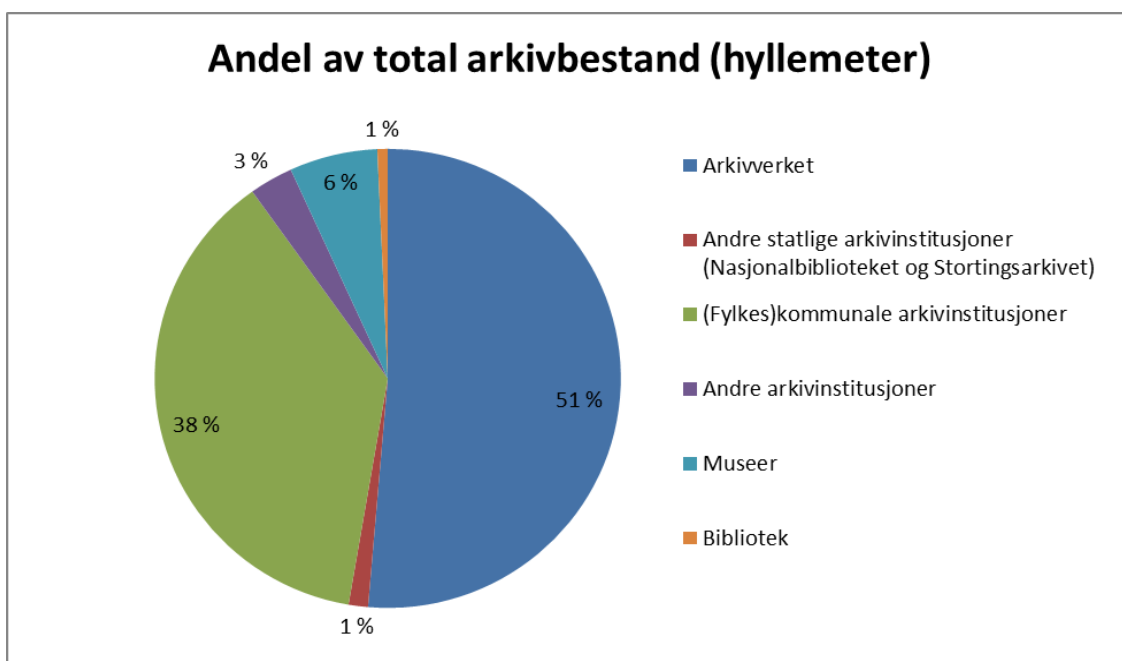

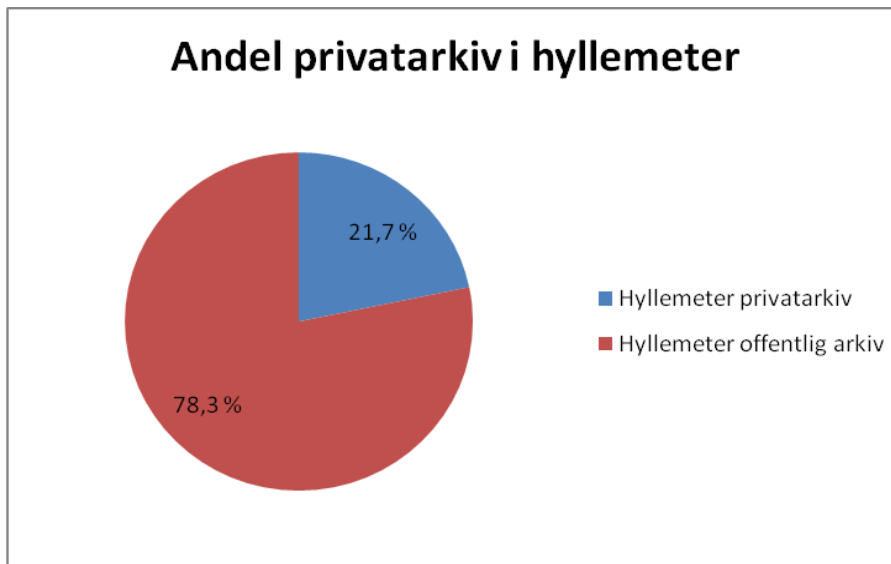
Statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum

I korte trekk

- Totalt er det pr 2015 bevart 508 650 hyllemeter arkiv i norske arkivinstitusjoner, bibliotek og museer. 473 910 hyllemeter blir bevart i det vi i statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum fra oppstarten i 2008 har definert som rene arkivinstitusjoner.
- Tilveksten for institusjonene samlet har vært på 19 438 hyllemeter. Den er klart størst i de kommunale arkivinstitusjonene.
- Av den totale arkivmengden bevarer Arkivverket (Riksarkivet, 8 statsarkiv og Samisk arkiv) 261 185 hyllemeter (51 %). (Fylkes)kommunale institusjoner bevarer 190 417 (38 %), andre arkivinstitusjoner 6 850 (3 %) og andre statlige arkivinstitusjoner (Nasjonalbiblioteket, Stortingsarkivet) 8 616 hyllemeter (1 %). Museer og bibliotek bevarer til sammen 36 866 hyllemeter – fordelt på totalt 31 093 hyllemeter i museer (6 %) og 3 647 i bibliotek (1 %). Mesteparten av materialet i museer og bibliotek er privatarkiv, men 7 138 hyllemeter utgjøres av offentlig arkivmateriale.

- Total arkivmengde som utgjøres av privatarkiv (arkiv fra bedrifter, organisasjoner, enkeltpersoner) er på 110 507 hyllemeter. Det utgjør ca. 22 % av den totalt bevarte bestanden og er på samme nivå som for 2014. Tilveksten for privatarkiv har vært på 4 718 hyllemeter, og det utgjør nesten 25 % av tilveksten.

- Total arkivbestand som er ordnet og katalogisert utgjør 344 759 hyllemeter (68 %), med en tilvekst på 14 488 hyllemeter. Det er – og vil alltid være – et etterslep i ordning og katalogisering selv om ordningsgraden for arkivmaterialet har økt. I (fylkes-)kommunale institusjoner og museer er andelen som er ordnet og katalogisert fremdeles forholdsvis lav, henholdsvis 64 % og 54 %. I Arkivverket og bibliotek er andelen 73 %.
- En stor andel av privatarkivene er ikke ordnet og katalogisert og i praksis utilgjengelige – i snitt en tredjedel. Størst er andelen i kommunale institusjoner og museer.
- Den bevarte mengden digitalt skapte offentlige arkiv er økende. Likevel er digitalt skapt arkivmateriale fremdeles i svært liten grad bevart viser kartleggingsundersøkelser for kommunal og statlig sektor. Særlig ligger arkiv fra privat sektor langt etter.
- For de fleste arkivinstitusjonene er bare om lag halvparten av arkivkatalogene publisert på arkivportalen.no som er den nasjonale søketjenesten på tvers av arkivinstitusjoners kataloger for alle typer arkivbrukere. Arkivverket har publisert over 80 % av katalogene sine. Mens andelen arkivkataloger som er publisert er eksepsjonelt lav for museer – bare 13 %.
- Arkivverket har flest lesesalsbesøk og besøkende på nettsted. Her er Digitalarkivet den store magneten. Kommunearkivinstitusjonene haler innpå med rundt 9 000 lesesalsbesøk og i overkant av 1 mill. besøkende på nettsted.
- Kommunale arkivinstitusjoner har flest forespørsler, og herav suverent flest som gjelder eiendom og rettighetsinformasjon.
- Statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum for 2015 omfatter svar fra 143 (av 156 spurte) institusjoner. 49 av disse er arkivfaglige institusjoner, 64 er museer og 30 bibliotek (6 fagbibliotek og 24 folkebibliotek). Det er høyere svarprosent enn tidligere (og samlet sett 13 færre institusjoner som faktisk har svart enn for forrige år).
- Samlet kommer det fram 693 faste og 104 midlertidige arkivfaglige årsverk i institusjonene.

Om statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum

Norsk kulturråd startet samarbeidet med Statistisk sentralbyrå om innsamling av statistikk fra noen arkivinstitusjoner for året 2007. Arkivinstitusjoner er organisasjoner som har som kjerneoppgave å bevare og forvalte arkiver og gjøre disse tilgjengelig for brukere.¹ Flere arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum kom med for året 2008. Fra og med innhenting for året 2014 ble all innsamling av arkivstatistikk overført til Riksarkivet. Formålet med statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum er å gi et representativt bilde av ressurser og aktiviteter i arkivbevaringsinstitusjonene som kan brukes til å definere behov for sektoren.

Statistikken er som i tidligere år delt i to – en egen for arkivinstitusjoner og en annen litt mindre omfattende for bibliotek og museer. Spørsmål fra tidligere år er uendret, men det er fra innhenting for 2014 lagt til enkelte nye, blant annet om tilgjengelighet til arkivkataloger og publisering av disse på nett. Særlig for museer og fagbibliotek er spørsmålene blitt flere. Disse gjelder bestand, arkivbruk, lesesalsbesøk, registrering og tilgjengelighet til arkivkataloger og publisering av disse på nett, digitalisering av forskjellige materialtyper, antall årsverk og skade/tyveri og magasinforhold. Museer og fagbibliotek fikk for 2015 samme spørreskjema.

For 2015 foretok vi undersøkelsen om privatarkiv i folkebibliotek via statistikken vi innhenter fra kommunal sektor, også kalt «kommuneundersøkelsen». I årets kommuneundersøkelse har kommunene og fylkeskommunene på slutten av spørreskjemaet blitt spurt om de oppbevarer privatarkiver. Svaralternativene var «ja, i folkebiblioteket», «ja, i kulturseksjon», «ja, annet» eller «nei». Hvis kommunen svarte ja på spørsmålet, så fikk de opp alle spørsmålene som tidligere ble sendt rett til folkebibliotekene. Bakgrunnen for at det ble spurt utfyllende om kommunens privatarkiver i årets undersøkelse var at det ble antatt at dette ville gi et bedre oversiktsbilde av kommunenes privatarkiver enn tidligere år. Det ble forventet at de fleste kommuner enten ville rapportere at de ikke oppbevarte privatarkiver, eller at de oppbevarte privatarkiver i folkebibliotek. Tilbakemeldingene viser likevel at mange kommuner oppbevarer privatarkiver også i kulturseksjon/kulturetat og diverse andre plasser (i hovedsak er dette kommunens sentralarkiv, bortsettingsarkiv, fjernarkiv/depot og lokalhistorisk arkiv/bygdearkiv). Tallene som er rapportert inn for folkebibliotek blir – som tidligere - analysert i årets statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum (ABM-statistikken). Det har likevel ført til at vi har fått inn opplysninger fra litt færre folkebibliotek. Samtidig har vi fått bedre svar på om kommunen har privatarkiv andre steder, noe som omtales i kommuneundersøkelsen.

Alle opplysninger om arkivbestand gjelder arkivdokumenter, det vil si unike dokumenter i offentlige og private arkiv, jf. definisjoner i arkivlova. Offentlige arkiv blir stort sett tatt hånd om av institusjoner i arkivsektoren. Statistikken for arkiv utenfor arkivinstitusjonene gjelder derfor privatarkiv, med noen få unntak. Opplysningene i statistikken omfatter ikke publikasjoner som blir pliktavlevert. Et arkiv (enkeltarkiv) er dokumenter som er resultat av virksomheten til arkivskaperen. Dokumentene i arkivet er laget av, har kommet inn til eller er samlet av en enkelt arkivskaper som ledd i dennes virksomhet. Offentlige virksomheter skaper offentlige arkiv, mens privatarkiv blir skapt av private virksomheter, som f.eks. en bedrift, en organisasjon (forening, lag), person eller privat institusjon. Et

¹ Arkivinstitusjoner har også andre funksjoner og oppgaver, som deres eiere og oppdragsgivere har pålagt dem, blant annet som faginstitusjoner for dokumentasjonsforvaltning; men dette varierer i stor grad.

arkiv kan omfatte ulike materialtyper og dokument i ulike format, f eks papir, lydbånd, videobånd, foto eller datauttrekk lagret på magnetband, CD eller på harddisk. Arkivet kan inneholde f eks møtebøker, protokoller, inngående og utgående korrespondanse, regnskap, medlemslister og manuskripter.

Mange institusjoner har lagt inn kommentarer i skjemaet. Kommentarene har vært til god hjelp. Det er fremdeles forskjeller i hvilke spørsmål i skjemaet institusjonene har svart på, og til dels på hvordan institusjonene rapporterer på de ulike punktene. Dette fører blant annet til at ikke alle summerte tall blir korrekte, og at tallene i statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum på noen punkt vil være lavere enn reelt. Vi mener likevel at statistikken gir et godt bilde av arkivsituasjonen i arkivinstitusjoner, museer og bibliotek.

Institusjonene ble bedt om å besvare flest mulig spørsmål, og det ble presisert at hvis eksakte tall ikke er tilgjengelig, er det bedre å oppgi et rimelig estimat enn å la feltet stå tomt fordi manglende utfylling i praksis registreres som null. For å få best mulig kvalitet på statistikken, var det også laget ulike veiledningstekster. Respondentene hadde 4 uker på å besvare statistikken, men flere fikk utsatt fristen. Respondenter som ikke besvarte mottok to påminnelser før denne fristen.

Statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum for 2015 omfatter 143 institusjoner. 49 av disse er arkivfaglige institusjoner, 64 er museer (71 museer ble spurt) og i alt 30 bibliotek (6 fagbibliotek og 24 folkebibliotek – av de siste ble 30 forespurt). Det er høyere svarprosent enn tidligere. Svarprosenten var 100 for arkivinstitusjonene og fagbibliotekene. For museer svarte 90 %. Folkebibliotekene fikk undersøkelsen direkte i fjor – da var det 30 av 66 som ikke svarte. I årets undersøkelse hadde alle folkebibliotek mulighet til å svare via Kommuneundersøkelsen. Av de folkebibliotekene som ble oppgitt å ha privatarkiv i kommuneundersøkelsen svarte 80 %. Det kan være enkelte bibliotek som ikke er blitt spurt.

Helhetlig samfunnsdokumentasjon

Alle politiske styringsdokumenter siden 1987 som omtaler arkiv og sist St. meld. 7 (2012 – 2013) Arkiv understreker at målet for arkivpolitikken er en helhetlig samfunnsdokumentasjon, der en skal bevare og tilgjengeliggjøre bevaringsverdige arkiv fra alle samfunnssektorer, slik at de samlet kan dokumentere samfunnet og samfunnsutviklingen på en fullgod måte. Arkiv fra statlig, kommunal og privat sektor utfyller hverandre og dokumenterer samfunnet fra ulike vinkler og ståsteder. Statlige, kommunale og private arkiv er *integreerte deler av* samfunnets hukommelse. Disse arkivene utfyller og belyser hverandre - både som grunnlag for forskning, historieforståelse og enkeltmenneskers rettigheter. Private og offentlige arkiv må ofte brukes i sammenheng når vi skal finne relevant dokumentasjon. Statistikken viser at privat sektor fremdeles er klart underrepresentert i sammenlikning med de to andre sektorene. Privatarkiv er også i mindre grad ordnet og tilgjengeliggjort. Videre kommer det fram at det også i kommunal sektor er store mangler når det gjelder ordning og tilgjengeliggjøring av arkiv.

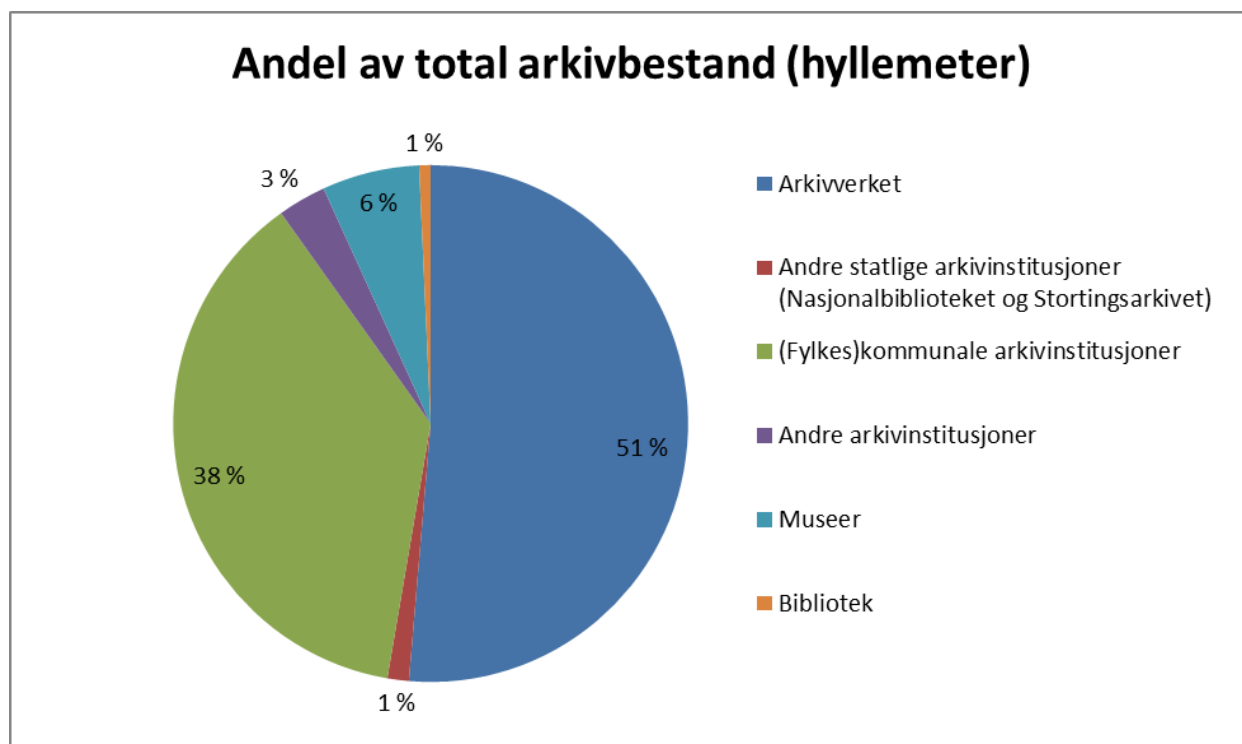
Statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum gir kunnskap om situasjonen i de ulike sektorene og anledning til å følge utviklingen over tid. Det er likevel visse mangler ved statistikken,

sett i lys av målet om en helhetlig samfunnsdokumentasjon. Når det gjelder de kommunale arkivene, omhandler statistikk for arkivinstitusjoner og arkiv i bibliotek og museum de kommunale arkivinstitusjonene (depotinstitusjoner for historisk arkiv). Det vil si at kommuner uten tilknytning til en kommunal arkivinstitusjon ikke er omfattet av denne statistikken. Pr. 2014 gjelder dette ca. 18 % av norske kommuner.² I Riksarkivets Statistikk for kommunale arkivtjenester kan du lese mer om kommunal sektors arkivdanning og bevaring.

Bestand i årets statistikk

Totalt er det pr 2015 bevart 508 650 hyllemeter arkiv i norske arkivinstitusjoner, bibliotek og museer. 473 910 hyllemeter blir bevart i det vi har definert som rene arkivinstitusjoner. Av den totale arkivmengden bevarer Arkivverket 261 185 hyllemeter. (Fylkes)kommunale institusjoner bevarer 190 417, andre arkivinstitusjoner 6 850 og andre statlige arkivinstitusjoner (Nasjonalbiblioteket, Stortingsarkivet) 8 616 hyllemeter. Museer og bibliotek bevarer til sammen 34 740 hyllemeter – fordelt på totalt 31 093 hyllemeter i museer og 3 647 i bibliotek. Mesteparten av materialet i museer og bibliotek er privatarkiv, men 7 138 hyllemeter utgjøres av offentlig arkivmateriale.

Andel av total arkivbestand (hyllemeter) fordelt etter institusjonstype:

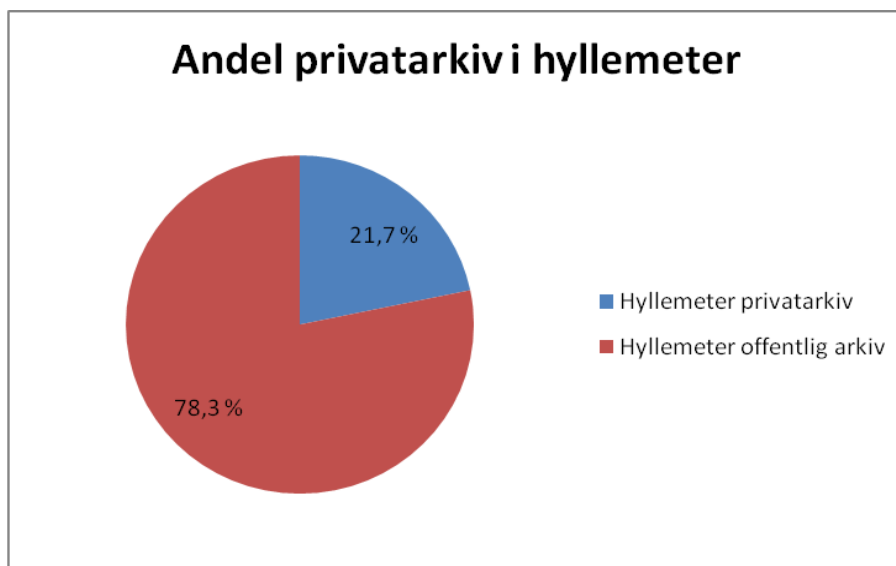

² Jf Riksarkivets Statistikk for kommunale arkivtjenester 2015. 87 % er eier/medeier av en kommunearkivordning. Mens 82 % av respondentene i denne oppgir at de benytter en kommunal arkivinstitusjon (KAI) som depotordning. 13 % oppgir at de oppbevarer sitt eldre arkivmateriale selv, mens 5 % har en annen ordning. Andre ordninger er de som bruker private løsninger som Forvaltningssenteret AS og Recall.

Tilveksten for institusjonene samlet har vært på 19 438 hyllemeter. Den er klart størst i de kommunale arkivinstitusjonene.

Institusjonstype	Hyllemeter totalt	Tilvekst 2015	Hyllemeter privatarkiv	Tilvekst hm privatarkiv 2015
Arkivverket (Riksarkivet, Samisk arkiv og statsarkiva)	261 185	4 856	35 119	1 254
Andre statlige arkivinstitusjoner (Nasjonalbiblioteket og Stortingsarkivet)	6 850	222	4 910	220
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	190 417	12 586	28 456	1 632
Andre arkivinstitusjoner	15 458	661	14 420	606
Sum arkivinstitusjoner	473 910	18 325	82 905	3 712
Museer	31 093	862	24 187	755
Bibliotek	3 647	251	3 415	251
SUM totalt	508 650	19 438	110 507	4 718

Total bestand som utgjøres av privatarkiv er på 110 507 hyllemeter. Det er en svak økning fra 2014 da tallet var 109 801. Privatarkiv utgjør ca. 21,7 % av den totalt bevarte bestanden, og det var tilsvarende i 2014. Tilveksten for privatarkiv har samtidig vært på 4 718 hyllemeter, og dette utgjør 24,3 % av årets tilvekst. Den tilsynelatende diskrepansen skyldes for en stor del ordning og tettepakking i Riksarkivet. Nasjonalbiblioteket har også rapportert om en noe redusert bestand.

Av privatarkivbestanden er 73 882 hyllemeter ordnet og katalogisert. Tilveksten av privatarkiv som er ordnet og katalogisert er på 2 062 hyllemeter.

Total arkivbestand som er ordnet og katalogisert utgjør 344 759 hyllemeter (68 %), med en tilvekst på 14 488 hyllemeter. Det er – og vil alltid være – et etterslep i ordning og katalogisering selv om

ordningsgraden for arkivmaterialet har økt. I (fylkes-)kommunale institusjoner og museer er andelen som er ordnet og katalogisert fremdeles svært lav, henholdsvis 64 og 54 %. I Arkivverket og bibliotek er andelen 73 %.

Kommunearkivinstitusjonene har en total arkivbestand på 190 417 hyllemeter, og tilvekst siste år var på 12 586 hyllemeter. Arkivbestand som er ordnet og katalogisert utgjør 121 404 hyllemeter, årets ordnede tilvekst er på 7 695. Kommunearkivinstitusjonenes bestand av privatarkiv utgjør nå 28 456 hyllemeter eller 15 % av egen bestand og 26 % av den totale privatarkivbestanden i Norge. Årets tilvekst av privatarkiv var på 1 632 hyllemeter og den ordnede tilvekst av privatarkiv var på 781 hyllemeter.

(Fylkes-)kommunale arkivinstitusjoner	Hyllemeter totalt	Hyllemeter Offentlig arkiv	Hyllemeter privatarkiv
Hyllemeter	190 417	161 961	28 456
Hm. som er ordnet og katalogisert	121 404	104 598	16 806
Andel som er ordnet	64 %	65 %	59 %

I Arkivverket er total arkivbestand på 261 185 hyllemeter og tilvekst siste år var på 4 856 hyllemeter. Arkivbestand som er ordnet og katalogisert utgjør 190 470 hm, årets ordnede tilvekst er på 5 770 hm. Arkivverkets bestand av privatarkiv er nå 35 119 hyllemeter. Dette utgjør 13,4 % av egen bestand, men det utgjør 32 % av den totale privatarkivbestanden i Norge. Årets tilvekst av privatarkiv var på var på 1 474 hyllemeter og den ordnede tilvekst av privatarkiv var på 749 hyllemeter.

Arkivverket	Hyllemeter totalt	Hyllemeter Offentlig arkiv (diff.)	Hyllemeter privatarkiv
Hyllemeter	261 185 ³	226 066	35 119 ⁴
Hyllemeter. som er ordnet og katalogisert	190 470	165 607	24 863
Andel som er ordnet	73 %	73 %	71 %

I andre arkivinstitusjoner ser tallene slik ut:

Andre arkivinstitusjoner	Hyllemeter totalt	Hyllemeter Offentlig arkiv	Hyllemeter privatarkiv
Hyllemeter	15 458	1 038	14 420
Hm. som er ordnet og katalogisert	11 845	588	11 257
Andel som er ordnet	77 %	57 %	78 %

I museer og bibliotek ser tallene slik ut:

³ Merknad til bestand og magasinkapasitet: Total arkivbestand i Riksarkivbygningen (Riksarkivet og Statsarkivet i Oslo) har i 2015 blitt talt opp helt fra nytt. Tallene for 2015 vil derfor avvike fra tall som ble oppgitt for 2014. På grunn av avleveringsstopp i 2015 har det vært stort behov for å stille opp deler av bestanden på en ny og mer hensiktsmessig måte. Materiale som ikke har vært arkivverdig har også blitt ryddet ut av magasinet.

⁴ Riksarkivet har hatt en manuell gjennomgang for å telle opp antall hm (utnyttet og ledig) og avdekket flere avvik mellom oppgitt volum i Asta og det som faktisk stod på hylla. Tallene (for statlig og privat) avviker noe fra tidligere år. Volumet for privatarkivene har blitt redusert betraktelig fordi arkivene som sto på pall har blitt gjennomgått, lagt over i esker og arkivbegrenset. Et annet forhold som har påvirket volumet er selve oppstillingen i hyllene.

Museer	Hyllemeter totalt	Hyllemeter Offentlig arkiv	Hyllemeter privatarkiv
Hyllemeter	31 093	6 906	24 187
Hm. som er ordnet og katalogisert	16 636	1 960	14 676
Andel som er ordnet	54 %	28 %	61 %
Bibliotek	Hyllemeter totalt	Hyllemeter Offentlig arkiv	Hyllemeter privatarkiv
Hyllemeter	3 647	232	3 415
Hm. som er ordnet og katalogisert	2 652	282	2 370
Andel som er ordnet	73 %		69 %

Ledig magasinkapasitet

Arkivinstisusjonene har også gitt anslag over sin ledige magasinkapasitet på 143 000 hyllemeter. Statsarkivet i Bergen og Bergen byarkiv er de institusjonene som har størst ledig magasinkapasitet. Institusjonene ble også bedt om å stipulere behov. Det framkommer et behov på 200 000 hyllemeter og størst er behovet i kommunale institusjoner. Men tallene er usikre siden mange ikke har kunnet stipulere behovet i denne omgang.

Digitalt skapt arkivmateriale

Det er bevart totalt 1 142 uttrekk⁵ i Arkivverket, 18 av disse fra privat sektor. I kommunale institusjoner er det bevart 1 020 uttrekk fra offentlig sektor og 8 fra privat sektor. I andre arkivinstisusjoner er det bevart 4 uttrekk fra privat sektor. Det er en økning, men dette er en alarmerende liten mengde i forhold til nylig foretatte kartleggingsundersøkelser i både statlig og kommunal sektor, og spesielt i forhold til privat sektor der dette arbeidet bare så vidt er kommet på trappene.

Det fins enormt mange system i offentlig sektor. Bare et fåtall av dem er avlevert eller har bevaringsvedtak knyttet til seg. I kommunal sektor er det generelle bevarings- og kassasjonsbestemmelser for hele sektoren, men det må foretas individuell vurdering av hvert enkelt fagsystem i forbindelse med uttrekk. Dette gjøres av kommuner og fylkeskommuner og kommunale arkivinstisusjoner. I statlig sektor fatter Arkivverket bevarings- og kassasjons-vedtak for hvert system/arkiv, men vedtakene omfatter ofte en rekke systemer/arkiver hos et statlig organ. De fleste kommuner og fylkeskommuner har elektroniske fagsystemer på hvert av sine fagområder (skole, helse, barnevern, bygg og eiendom osv.). Om lag 3/4 av kommunene har ikke foretatt noen uttrekk fra fagsystemer for langtidsbevaring. 28 % vet ikke hvordan utfasede og avsluttede systemer håndteres. I Riksarkivets rapport fra Samdok-prosjektet om digitalt skapt materiale i kommunal sektor, anslås det at det i perioden 1985 - 2010 er minimum 12 000 bevaringsaktuelle systemforekomster som må sikres.⁶ Situasjonen på dette feltet må sies å være kritisk. Kommende kommunereform aktualiserer dette ytterligere, da systemer skal avsluttes og overføres til depot.

⁵ "Uttrekk" brukes for å angi en transformasjon av systemets interne datastruktur og innhold over i en annen struktur som er mer egnet for digitalt depot. Det kan være ett eller flere uttrekk fra ett system/arkiv.

⁶ Se Samdok-rapporten «[Digitalt skapt materiale i kommunal sektor 1985 til 2010 – kartlegging](#)» (2014)

For digitale arkiv fra privat sektor er situasjonen enda mer uoversiktlig. I dag må man tidlig starte planleggingen for i det hele tatt å kunne bevare arkiv.

Bevaring av digitale arkiv:

Institusjonstype	Uttrekk offentlig sektor	Uttrekk privat sektor
Arkivverket (Riksarkivet, Samisk arkiv og statsarkiva)	1124	18
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	1020	8
Andre arkivinstitusjoner		4
Museer		0
Bibliotek		0
SUM	2 144	30

Registrering av arkivmaterialet

Fagsystemet Asta er de facto det nasjonale verktøyet for håndtering av historiske arkiv. Her registreres opplysninger om arkivskaper og arkiv, og om bestanddelene av arkivet. Flest arkiv er registrert i fylkes-/kommunale institusjoner, mens antallet stykker og mapper er færre enn i Arkivverket. Færre arkiv, men flest stykker og mapper er registrert i Arkivverket. Det er første gang vi spør om antall registrerte stykker og mapper. Opplysningene peker på at kommunearkivinstitusjonene ikke har kunnet prioritere detaljregistrering av sine arkiver. Her er likevel en del underrapportering da ikke alle institusjoner fyller ut. Det er mange museer og bibliotek som ennå ikke har tatt i bruk Asta.

Antall registrerte arkiver, stykker og mapper i fagsystemet Asta i institusjonene:

Institusjonstype	Antall enkeltarkiv	Antall registrerte arkiv totalt	Antall registrerte arkivstykker	Antall registrerte mapper
Arkivverket (Riksarkivet, Samisk arkiv og statsarkiva)	25 874	23 207	2 424 764	3 582 573
Andre statlige arkivinstitusjoner (Nasjonalbiblioteket og Stortingsarkivet)	6 090	0	0	0
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	37 517	36 260	700 840	1 491 821
Andre arkivinstitusjoner	5 914	4 087	53 204	237 963
Sum arkivinstitusjoner	75 395	55 873		
Museer	18 446	7 678	Ikke spurt	Ikke spurt
Bibliotek	1 365	917	Ikke spurt	Ikke spurt
SUM	95 206	64 468		

Tilgjengelighet og bruk

Tilgang til arkivkataloger

Andelen arkivkataloger som er publisert er eksepsjonelt lav for museer. For de fleste arkivinstitusjonene er bare om lag halvparten av arkivkatalogene publisert, mens Arkivverket har publisert i overkant av 80 %.

Arkivportalen.no er den nasjonale søketjenesten på tvers av arkivinstitusjoners kataloger for alle typer arkivbrukere. Kataloger (det kan ofte gjelde bare deler av bestanden) er tilgjengelige på Arkivportalen.no for totalt 56 av 149 institusjoner – for arkivinstitusjoner gjelder det 34, for museer og bibliotek 22, og herav ingen folkebibliotek.

Kataloger fins tilgjengelig på egne nettsider (for enkelte krysser av for både Arkivportalen.no og egne nettsider) for 41 av 143 institusjoner - for arkivinstitusjoner gjelder det 28, for museer og bibliotek 13. Kataloger fins *ikke* digitalt tilgjengelig for 53 av 149 institusjoner - for arkivinstitusjoner gjelder det 12, for museer og bibliotek 41.

Antall arkiv publisert på Arkivportalen.no:

Institusjonstype	Antall enkeltarkiv	Herav antall privatarkiv, enkeltarkiv	Antall publiserte arkiv på arkivportalen	Andel publiserte arkiv
Kommunale arkivinstitusjoner	37 517	12 336	17 606	47 %
Arkivverket	25 874	9 768	21 966	85 %
Andre statlige arkivinstitusjoner (Nasjonalbiblioteket og Stortingsarkivet)	6 090	6 006	0	0 %
Andre arkivinstitusjoner	5 914	5 848	2 511	42 %
Museer	18 446	17 392	2 442	13 %
Bibliotek	1 365	1 363	648	47 %

Forespørsler og besøk

Institusjonstype	Lesesals-besøk	Utlånte arkivstykker	Forespørsler totalt	Herav fore-spørsler om eiendom og rettighetsdok.	Besøkende nettsted
Arkivverket	17 907	40 459	36 817	15 033	1 596 508*
Andre statlige arkivinstitusjoner (NB og Stortingsarkivet)	2012	0	2 610	0	0
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	8 953	15 648	48 508	35 153	1 033 807
Andre arkivinstitusjoner	3 158	7 561	10 031	7	272 785
Museer	4 441	2 607	6 302	131	- **
Fagbibliotek	828	799	694	1	- **
SUM	37 299	67 074	103 962	50 325	2 906 592

* RA rapporterer inn antall brukere for hele arkivverket.no med Digitalarkivet. Besøkende på nettstedet Digitalarkivet.no er derfor inkludert i tallet.

**For museer og bibliotek er ikke nettstedetsbesøkende for arkivformål skilt fra annet besøk. Derfor oppgis ikke egne tall.

Arkivverket har flest lesesalsbesøk og besøkende på nettsted. Her er Digitalarkivet den store magneten. Kommunale arkivinstitusjoner haler innpå med rundt 9 000 lesesalsbesøk og i overkant av 1 mill. besøkende på nettstedene og andre arkivinstitusjoner med museene inkludert. Når det gjelder forespørsler har kommunale arkivinstitusjoner flest, og herav suverent flest som gjelder eiendom og rettighetsinformasjon.

Spesielle materialtyper og digitalisering

Det er som i tidligere år stilt spørsmål om spesielle materialtyper som foto, film, kart, tegninger og lydfestinger.

Kart, tegninger, lydfestinger og film

Institusjonstype	Kart	Tegninger	Lydfestinger*	Film/video*
Arkivverket	155 360	53 703	23 991	2 154
Andre statlige arkivinstitusjoner	25 000	0	203 500	337 996
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	91 369	1 335 195	12 642	9 738
Andre arkivinstitusjoner	2 595	13 170	203 853	33 025
Museer	43 273	509 230	75 310	35 540
Folke- og fagbibliotek	44 728	4 873	1253	831
SUM	362 325	1 916 171	520 549	419 284

*I årets undersøkelse ble det spurt om antall lydfestinger, film/video, ikke om timer som tidligere da dette har vært vanskelig å besvare.

Museene har største mengde film/video. Andre arkivinstitusjoner har den betydeligste mengden av lydfestinger (særlig Norsk lydintitutt). Arkivverket har flest kart, men de fleste institusjoner kan ikke oppgi nøyaktige tall for kart og tegninger. Kommunale arkivinstitusjoner har en enorm mengde tegninger.

Foto og digitalisering

Institusjonstype	Foto	Registrerte foto	Digitaliserte foto	Digitalisert papirbasert materiale
Arkivverket	6 363 665	115 417	109 979	58 000 000
Andre statlige arkivinstitusjoner	7 007 500	7 500	759 933	2 051 244
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	6 819 780	1 164 602	671 977	3 896 502
Andre arkivinstitusjoner	9 390 098	251 156	281 889	278 645
Museer	7 233 458*	2 083 328*	608 801	284 265
Folke- og fagbibliotek	327 031	110 999	114 053	146 269
SUM ca.	37 141 532	3 730 002	2 546 632	64 656 925

* Tallene for museer i denne statistikken gjelder foto i privatarkiv. Museer leverer statistiske opplysninger om foto i egen samling til Museumsstatistikken.

I forhold til det høye antall foto som institusjonene oppbevarer, er relativt få registrert og digitalisert, særlig i Arkivverket.

Digitalisering av papirbasert materiale er først og fremst gjort i Arkivverket og av statlig materiale. Kildetyper fra (fylkes-)kommunal og privat sektor er forholdsmessig dårlig representert.

Arkivfaglige årsverk

Institusjonstype	Årsverk faste stillinger	Arkivfaglige årsverk	Midlertidige arkivfagl.årsverk	Stillinger med forskningsrett
Arkivverket	261,40	159,34	25,26	80
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	289,13	287,55	47,70	15
Andre arkivinstitusjoner*	35	20,70	12	10
Stortingsarkivet	14	14	2	1
Sum arkivinstitusjoner	599,53	481,59	86,96	106
Museer		42,25	10,65	
Fag- og folkebibliotek		63,50	6,9	
SUM		693,09	104,51	106

* Her er 60 faste og 20 midlertidige årsverk, samt 13 stillinger med forskningsrett i Akershusmuseet trukket fra siden der bare er 2 arkivfaglige stillinger.

Samlet kommer det fram 693 faste arkivfaglige årsverk. Arkivverket er suverent største enkeltvirksomhet, men samlet representerer de kommunale arkivinstitusjonene flest - 287 arkivfaglige årsverk. Andre arkivinstitusjoner har 20, museer 42 og bibliotek ca. 63. I tillegg kommer 104 midlertidige arkivfaglige årsverk. Det er få stillinger med forskningsrett i de rene arkivinstitusjonene, i alt 106. Flere av disse er også plassert i institusjoner som er del av museumsstrukturer. Igjen har Arkivverket flest med 80, de kommunale institusjonene har 15, mens andre arkivinstitusjoner har 13. Tall for museum og bibliotek er ikke hentet inn siden disse ikke har slike stillinger rettet mot arkiv.

Privatarkiv

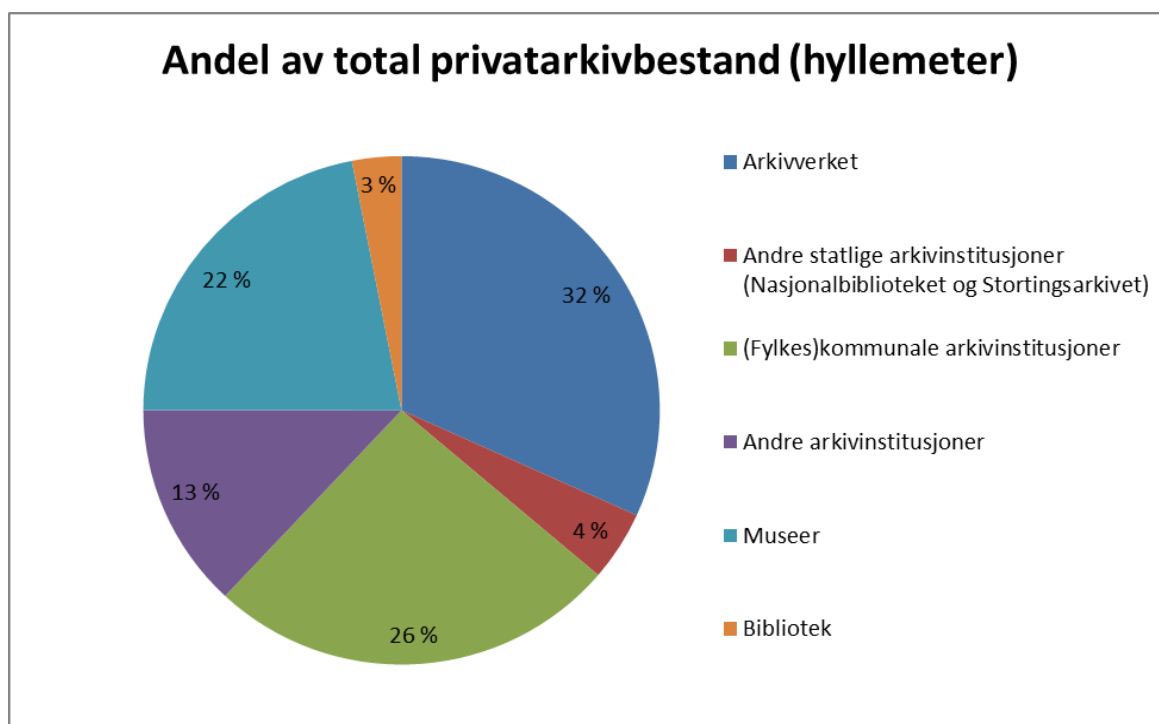
Total bestand som utgjøres av privatarkiv er på 110 507 hyllemeter.

Privatarkiv utgjør ca. 21,7 % av det totalt bevarte arkivmaterialet og det var tilsvarende i 2014.

Tilveksten for privatarkiv har samtidig vært på 4 718 hyllemeter, og dette utgjør 24,3 % av tilveksten.

Arkivinstitusjoner bevarer nesten 75 % av det totalt bevarte privatarkivmaterialet – herav Arkivverket 35 119 hyllemeter eller 32 %, kommunale arkivinstitusjoner 28 456 hyllemeter eller 26 %, andre arkivinstitusjoner 14 420 hyllemeter eller 13 % og andre statlige arkivinstitusjoner (Nasjonalbiblioteket og Stortingsarkivet) 4 910 hyllemeter eller 4 %. Museer bevarer 24 187 hyllemeter eller 22 % og bibliotek 3 415 hyllemeter eller 3 %.

Andel av total privatarkivbestand (hyllemeter) etter institusjonstype:

Antallet privatarkiv er 52 713 pr. 2015. Det er i antall enkeltarkiv bevart et langt høyere antall privatarkiv enn offentlige arkiv (42 888), men mange arkiv er svært små, og vi vet at mange bevarte arkiv kun består av deler av arkiv eller brokker av arkiv. Det er store mangler og skjevheter i sammensetningen av det som er bevart både geografisk og sektormessig; og digitalt skapte privatarkiv er så å si ikke bevart, jf. Privatarkivutredningen fra Samdok-prosjektet "En helhetlig samfunnshukommelse".

Privatarkiv bevares i til sammen 131 bevaringsinstitusjoner - 46 arkivinstitusjoner, 58 museer, 5 fagbibliotek og 22 folkebibliotek. Mengden i institusjonene varierer fra 1 hyllemeter til Riksarkivets 15 901 hyllemeter. Det er relativt få institusjoner av en viss størrelse.

Hyllemeter privatarkiv fordeler seg slik på institusjonstyper:

Institusjonstype	Hyllemeter totalt	Hyllemeter privatarkiv	Andel av det totalt bevarte privatarkivmaterialet
Arkivverket (Riksarkivet, Samisk arkiv og statsarkiva)	261 185	35 119	31,8 %
Andre statlige arkivinstitusjoner (Nasjonalbiblioteket og Stortingsarkivet)	6 850	4 910	4,4 %
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	190 417	28 456	25,8 %
Andre arkivinstitusjoner	15 458	14 420	13,1 %
Museer	31 093	24 187	21,9 %
Folke- og fagbibliotek	3 647	3 415	3,1 %
SUM	508 650	110 507	100 %

De tjue største bevaringsinstitusjonene på privatarkiv i hyllemeter:

Institusjon	Total bestand hm.	Privatarkivbestand hm.
1. Riksarkivet	117 569	15 901
2. Bergen Byarkiv	33 805	10 075
3. Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek (Arbark)	7 552	7 552
4. Statsarkivet i Stavanger	13 880	5 833
5. Nasjonalbiblioteket	4 900	4 900
6. Arkiv i Nordland	7 883	4 885
7. Østfoldmuseene	4 498	4 377
8. Vestfoldarkivet	4 402	3 053
9. Aust-Agder museum og arkiv	8 230	3 000
10. Statsarkivet i Trondheim	30 237	2 753
11. Statsarkivet i Kristiansand	11 596	2 670
12. Stiftelsen Lillehammer museum, Opplandsarkivet, avd. Maihaugen	2 750	2 550
13. Statsarkivet i Bergen	25 000	2 500
14. Oslo byarkiv	21 049	2 175
15. Statsarkivet i Tromsø	13 945	1 965
16. Misjonsarkivet	1 736	1 736
17. NTNU, Universitetsbiblioteket i Trondheim	1 651	1 651
18. Anno museum	1 564	1 519
19. Telemark Museum	1 500	1 500
20. Fylkesarkivet i Sogn og Fjordane	7 920	1 350
Sum	170 293	80 595

De tjue største institusjonene på privatarkiv oppbevarer 80 595 hyllemeter privatarkivmateriale. Det utgjør 73 % av samlet privatarkivbestand. I alt 131 institusjoner oppga at de hadde privatarkiv. De resterende 101 institusjonene oppbevarer 27 % av samlet bestand. Blant de 20 største er 6 kommunearkivinstitusjoner, 6 institusjoner i Arkivverket, samt Arbeiderbevegelsens arkiv og bibliotek, Misjonsarkivet, 4 museer, Nasjonalbiblioteket og NTNU - UB i Trondheim.

Det befinner seg i tillegg rundt 1500 hyllemeter privatarkiv oppgitt til Kommuneundersøkelsen – eller 1400 private enkeltarkiv - rundt omkring i kommunenes bortsettingsarkiv, depotarkiv m.m. (innebefatter ikke privatarkiv i folkebibliotek, lokal avdeling av museum eller byarkiv/IKA/fylkesarkiv) og dette er ikke tatt inn i ABM-statistikken. Av disse er 915 hyllemeter ordnet og katalogisert.

Tilgjengelighet til privatarkivmateriale

Graden av ordning og katalogisering

Av den totale privatarkivbestanden er 73 881 hyllemeter eller 67 % ordnet og katalogisert. I kommunale institusjoner er det 16 806 (59 %), i Arkivverket 24 863 (71 %) og i andre arkivinstitusjoner 11 257 hyllemeter (78 %). I museene er 14 676 hyllemeter (61 %) ordnet og katalogisert, i bibliotekene 2 370 hyllemeter (69 %).

Dette betyr at en stor andel - omtrent en tredjedel - av privatarkivene i praksis er utilgjengelige. Verst er situasjonen i kommunale institusjoner og museer. Begge institusjonstyper tar vare på en stor andel av privatarkivene, men har lite ressurser til å ordne og katalogisere privatarkivmaterialet.

Institusjonstype	Hyllemeter privatarkiv	Tilvekst siste år	Hyllemeter privatarkiv som er ordnet og katalogisert	Andel av privatarkiv som er ordnet og katalogisert
Arkivverket (Riksarkivet, Samisk arkiv og statsarkiva)	35 119	1 254	24 863	71 %
Andre statlige arkivinstitusjoner (Nasjonalbiblioteket)	4 910	220	3 910	80 %
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	28 456	1 632	16 806	59 %
Andre arkivinstitusjoner	14 420	606	11 256	78 %
Museer	24 187	755	14 676	61 %
Folke- og fagbibliotek	3 415	241	2 370	69 %
SUM	110 507	4 708	73 881	67 %

Mer om arkivinstitusjoner

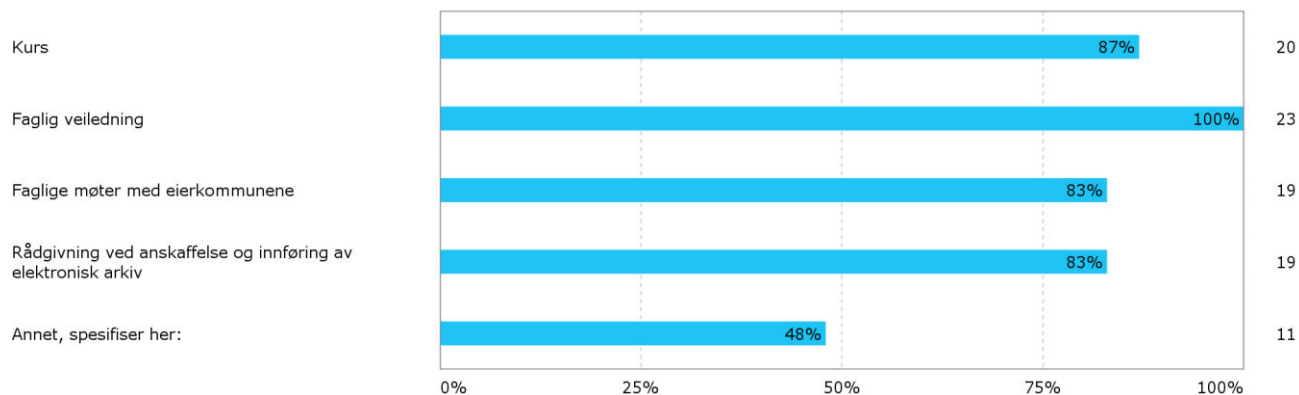
Svarprosenten var 100 % for arkivinstitusjonene.

Kommunearkivinstitusjonenes tjenester dekker 387 (fylkes-)kommuner. Det betyr at de fleste kommunene har tilgang til en eller annen form for depotinstitusjon – p.t. 87 %. I Statistikk for kommunale arkivtjenester framgår at 13 % av kommunene oppgir at de bevarer alt historisk arkiv selv og rundt 5 % har en annen ordning. Andre ordninger er f.eks. Forvaltningssenteret AS og Recall. Dette tyder på at ca. 18 % ikke bruker en form for kommunearkivinstitusjon for sine eldre arkiver.

Arbeid rettet mot arkivdanning i kommunearkivinstitusjonene

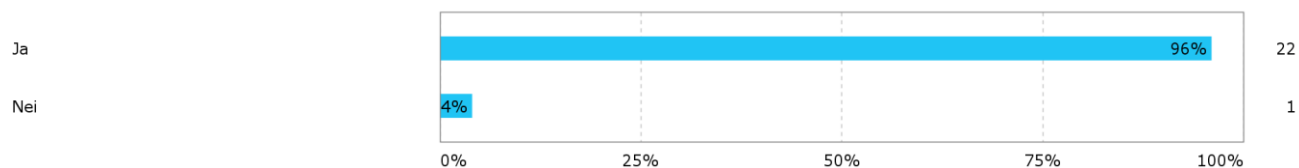
Kommunearkivinstitusjonene oppgir at de tilbyr følgende tjenester:

Hvilke tjenester tilbyr ordningen?

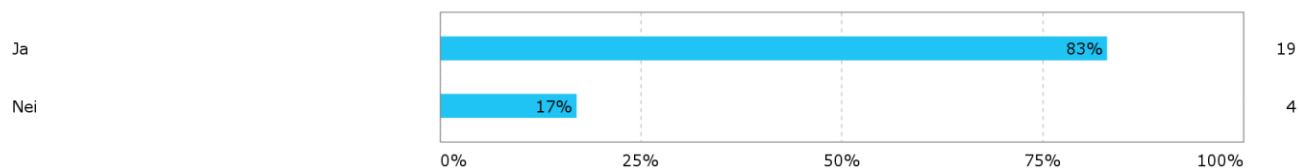
Arkivinstitusjonene tilbyr et bredt spekter av tjenester – de mest utbredte er faglig veiledning, kurs, faglige møter og rådgivning ved anskaffelse og innføring av elektronisk arkiv.

Tilbyr ordningen depot for papirarkiv?

Bare en institusjon, IKA Øst, har ikke tilbud om depot for papirarkiv.

Tilbyr ordningen depot for elektronisk arkiv?

Fire kommunearkivinstitusjoner har ikke tilbud om depot for elektroniske arkiv.

Arbeid rettet mot veiledning, befaring og tilsyn i arkivinstitusjonene

Institusjonstype	Dagsverk* befaring, tilsyn og veiledning	Deltakere på kurs rettet mot arkivskapere
Arkivverket	1 227	192
Nasjonalbiblioteket	20	0
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	2 727	2 090
Andre arkivinstitusjoner	53	41
sum	4 027,1	2 323

*Det beregnes 235 dagsverk i ett årsverk.

De kommunale arkivinstitusjonene bruker flest ressurser på befaring, tilsyn og veiledning.

Formidling og forskning

Institusjonstype	Arrangement	Foredrag	Fysiske utstillinger	Nettutstillinger
Arkivverket	141	233	17	11
Andre statlige arkivinstitusjoner	3	9	3	3
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	117	213	30	17
Andre arkivinstitusjoner	95	252	19	9
sum	356	707	69	40

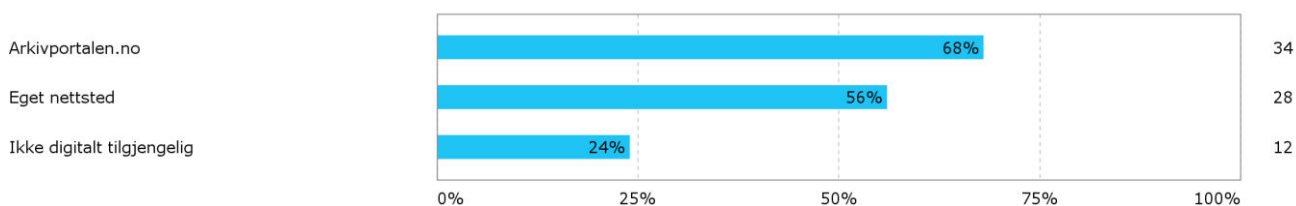
Det er avholdt hele 356 arrangement, produsert 69 fysiske utstillinger og 40 nettutstillinger. 707 foredrag er oppgitt.

Institusjonstype	Undervisningsopplegg	Publikasjoner utgitt av institusjonen	Antall artikler	Fagfelleverderte artikler	Forsknings-samarbeid	Forsknings-Samarbeid, utenlandsk
Arkivverket	12	13	181	5	15	4
Andre statlige arkivinstitusjoner	3	7	3	1	1	1
(Fylkes)kommunale arkivinstitusjoner	62	16	404	2	2	1
Andre arkivinstitusjoner	17	165	89	9	4	0
sum	94	201	677	17	22	6

Det er produsert 94 undervisningsopplegg og institusjonene har utgitt 201 publikasjoner. Av i alt 677 oppgitte artikler er 17 fagfellevurdert. Det oppgis 22 forskningssamarbeid og 6 utenlandske forskningssamarbeid.

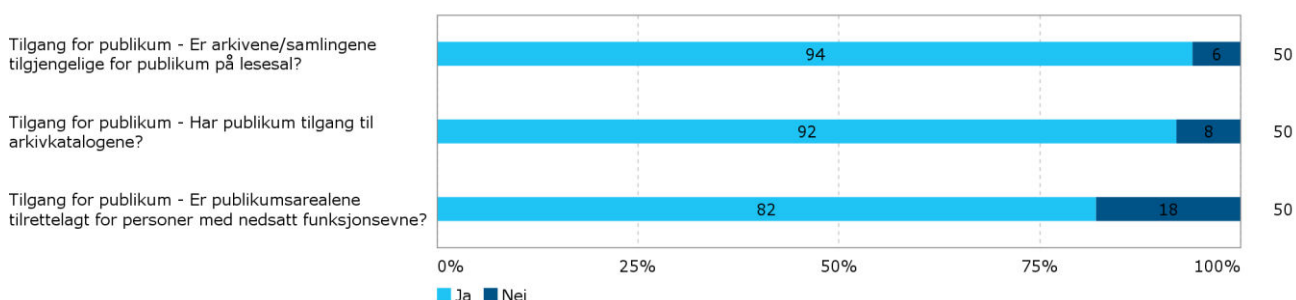
Tilgjengelighet til kataloger

Er kataloger tilgjengelige på:

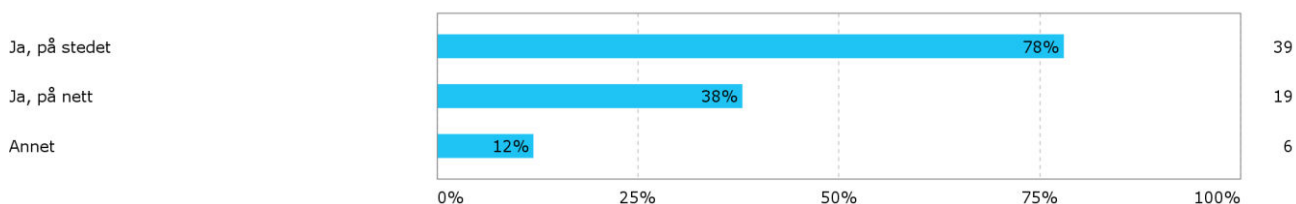
Av arkivinstitusjonene har 68 % arkivkataloger tilgjengelige på Arkivportalen.no. 56 % har disse tilgjengelig på eget nettsted. En tredjedel har ikke sine kataloger digitalt tilgjengelig i det hele tatt.

Tilgang for publikum:

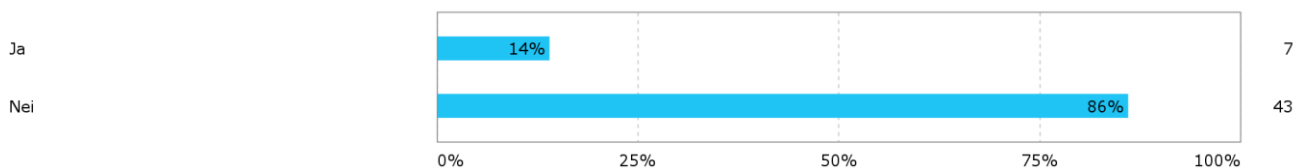
94 % av institusjonene har arkivene tilgjengelig for publikum på lesesal. I 92 % av institusjonene har publikum tilgang til arkivkatalogene, og 82 % har publikumsarealer som er tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne.

Er publikumstjenestene tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne?

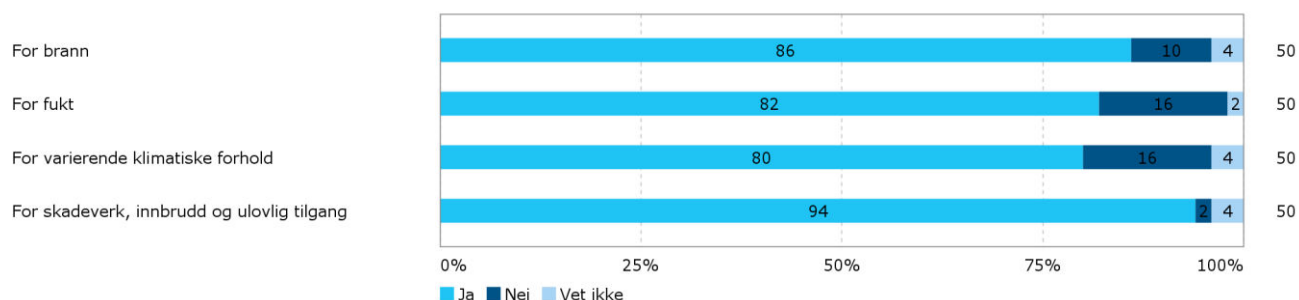
En relativt stor andel av arkivinstitusjonene har publikumstjenester tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne - 83 %. Langt færre har gjennomført tilsvarende på nettsidene – 38 %.

Brukerundersøkelser - Gjennomfører institusjonen regelmessige brukerundersøkelser?

Det er snarere unntaket enn regelen at arkivinstitusjoner gjennomfører brukerundersøkelser. Bare 14 % gjør det.

Er magasin for arkivmateriale sikret mot skader (jf. kravene i Arkivforskriftens kap. IV):

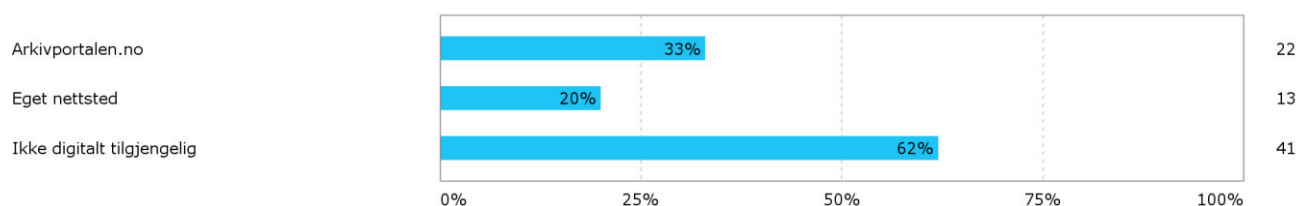

De fleste arkivinstitusjoner har god sikring mot skader. Dårligst står det til for klimatiske forhold. 20 % har lokaler som ikke har tilfredsstillende klima.

Mer om museer og fagbibliotek

Svarprosenten for museene/fagbibliotek samlet er på 92 %. Viser til avsnittet *Om statistikk for arkivinsititusjoner og arkiv i bibliotek og museum* for forklaring på at folkebibliotek ikke fikk tilsendt undersøkelsen på samme måte som tidligere år. Figurene under er derfor for museum og fagbibliotek. En kommentar om de mottatte svarene fra folkebibliotekene er lagt til under hver figur.

Er kataloger tilgjengelige på:

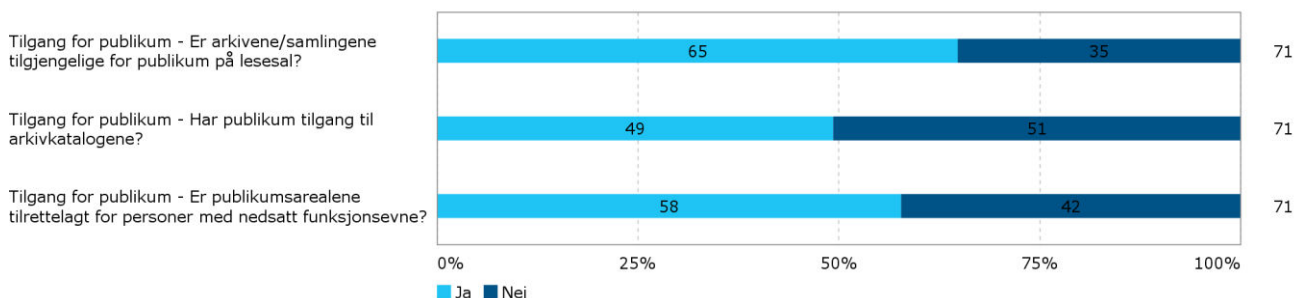

En stor andel av museer og fagbibliotek har ikke arkivkataloger tilgjengelig digitalt – 62 %. Bare en liten andel – 33 % av disse institusjonene har lagt ut en del av sine katalogopplysninger på Arkivportalen.no.

Folkebibliotek:

Eget nettsted: 5 stk., Ikke digitalt tilgjengelig: 14 stk., Arkivportalen: 0 stk.

Tilgang for publikum på lesesal:

En relativt stor andel av museer og fagbibliotek - 35 % - har ikke arkivene tilgjengelig på lesesal. Så mange som 51 % har heller ikke arkivkatalogene tilgjengelig for publikum.

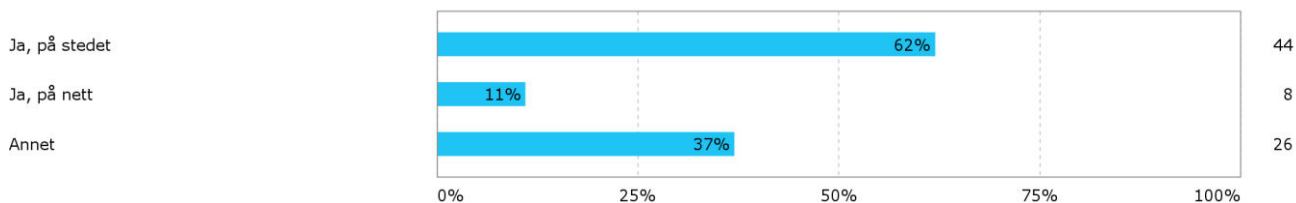
Folkebibliotek:

Tilgjengelig på lesesal: ja=16, nei=10

Tilgang til arkivkatalog: ja=10, nei=14

Tilrettelagte arealer: ja=19, nei=6

Er publikumstjenestene tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne?

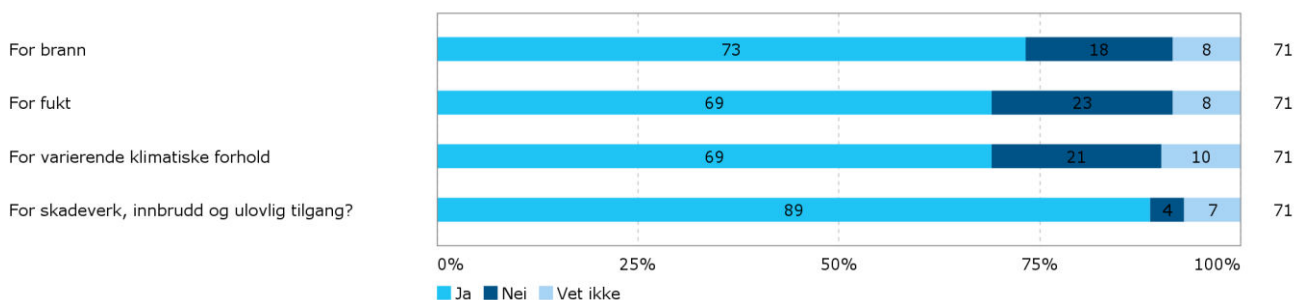

38 % av museer og bibliotek har ikke publikumstjenester på stedet tilrettelagt for personer med nedsatt funksjonsevne.

Folkebibliotek:

Ja, på stedet=19, ja, på nett=2 (svarte også på stedet), annet=1

Er magasin for arkivmateriale sikret mot skader (jf. kravene i Arkivforskriftens kap. IV):

Flertallet av museer og fagbibliotek har arkivmagasin som er tilstrekkelig sikret mot brann, fukt, vann og skadeverk. Dårligst står det til for klimatiske forhold. 31 % har lokaler som ikke har eller som de ikke vet om har tilfredsstillende klima.

Folkebibliotek:

Har ikke fått dette spørsmålet.